

Textul multimodal în noul curriculum de Limba și literatura română (nivel primar și gimnaziu). Aplicații

Eva Monica Szekely*

**The Multimodal Text in the New Curricula of
Romanian Language and Literature
(for Primary and Secondary School). Applications**

Abstract:

The notion of multimodal literacy has two dimensions which plan the education of a “multimodal literate” pupil/student from primary and the secondary level of school too. The first dimension would be “media literacy” and/ or free acces at RED/ Open Educational Resources , underlining the need for literacy in producing and having access at multimodal information (that combine more semiotic resources, such as verbal language, gesture, images) and the second one dwells on recognizing the fact that the experience in teaching and learning is intrinsic multisemiotic and multimodal. An important consequence of this way of conceiving/representing knowledge is the extension of semantic area of the notion of text(s): oral and written; continuous, discontinuous and multimodal texts. This study will explore de creative and didactic dimensions of such of multimodal texts.

Keywords: multimodal literacy, semiotical resources, multimodal media literacy, multimodal texts, verbal/ nonverbal/ paraverbal language

1. Literația multimodală media – teorie și practică inter- și transdisciplinară

Cum am arătat și în studiul din numărul trecut, literația multimodală media/ LMM și deschiderea sa spre transdisciplinaritate nu reinventează totul, ci reorganizează elementele deja existente ale literației tradiționale într-o nouă perspectivă, citit-scrisul ca instrumente intelectuale de bază având ca imperativ, într-o manieră integratoare, înțelegerea la toate nivelurile (rațional, afectiv-emoțional, senzorial, kinetic, aural).

Reiterăm convingerea noastră că literația multimodală, concept suprapus literației/ alfabetizării funcționale, pe care îl integrează și îl

*Associate Professor PhD, University Medicine, Pharmacy, Sciences and Technology of Târgu-Mure, evamonicaszekely@yahoo.com.

dezvoltă prin alfabetizarea media combinând multiple resurse semiotice, nu ne face nici mai buni, nici mai răi, în mod direct; literația multimodală ne face însă mai profunzi, ea ne instrumentalizează vederea, sensibilitatea, capacitatea de a gândi și de a reflecta asupra celor citite.

Ca atare, principiul central de construcție a acestor activități integrate, inter- și transdisciplinare îl constituie observația lui I. Cerghit: „Construcțiile deliberate ale gândirii și imaginației sunt de neconceput fără meditație personală. Fără **reflecție** nu există cunoaștere, elaborare, creație. simpla informație este lăsată în seama memoriei care încă nu este cunoaștere adevărată; ea are nevoie și de reflecția elevului, după posibilitățile vârstei sale” (2006: 190–191).

Intenția noastră explicită este ca, prin activități bazate pe *educarea literației multimodale media/ LMM, în timpul tuturor activităților, nu numai din cadrul disciplinei Limba și literatura română, ci și al celorlalte discipline (istorie, geografie, educație civică, științe etc.)* elevul să își formeze reprezentări clare privind corelațiile parte-întreg, înțelegerea modurilor de expresie și succesiunea tipurilor de expresie privite ca un proces progresiv, de creștere a gradului de dificultate a textului prin introducerea treptată a câte unui nou mod de expresie, conform principiului accesibilității și al abordării progresive.

Argumentam în studiul anterior de ce cunoașterea trebuie adaptată nevoilor societății umane și marile, dar adevăratele probleme ale umanității sunt transversale, transnaționale, multidisciplinare, pentru soluționarea lor fiind necesară implementarea viziunii transdisciplinare, care oferă o perspectivă globală, holistică. Multiplicarea canalelor de comunicare, explozia mijloacelor media și extraordinara diversitate lingvistică și culturală de azi face necesară o nouă manieră de organizare a cunoașterii. Literația multimodală media/ LMM sau multiliterația face posibil acest fapt, crearea unui spațiu comun între discipline/ arii curriculare prin abordarea unei teme prin o diversitate de texte (orale și scrise; continue, discontinue, multimodale).

Cu atât mai mult, domeniul educației nu are cum să nu reflecte această tendință de depășire a frontierelor rigide dintre discipline, motiv pentru care transdisciplinaritatea este spațiul comun vizat și în reformele curriculare. Multiliterația/ literația multimodală media devine un spațiu comun între disciplinele inclusiv ale nivelului primar și gimnazial în care competențele transversale sunt ușor de decodate, iar transdisciplinaritatea devine fapt didactic posibil, nu doar un miraj, o provocare incredibil de atractivă prin posibilitățile latente de schimbare pe care le promovează.

Limbajul verbal a devenit sărac, comun, neîncăpător în sensul de depășit. Prin deschiderile spre multiple negocieri ale diferențelor

culturale și lingvistice din societatea noastră, prin accesul facil și rapid la informații de actualitate din diverse domenii ale științei, dar și din viața publică și privată a elevilor/ studenților/ indivizilor, elevii/ studenții multimodal literați vor înțelege treptat mizele educației transdisciplinare/ transversale: o cale de acces spre un limbaj integrat, mai nou, mai creativ, mai puternic pe de o parte, respectiv acces la instrumente pentru o mai implicită angajare critică și civică necesară pentru imersia socială a tinerilor, o mai bună angajare pe piața muncii și succesul lor profesional.

2. LMM folosită în cadrul programelor de formare continuă – punte interdisciplinară între învățători și profesori

Folosirea literației multimodale media/ LMM conduce la implicarea a cel puțin patru niveluri socio-cognitive dacă LMM este practică cu succes la cât mai multe activități, nu numai acelea de Limba și literatura română, ci la toate disciplinele din ciclul primar și gimnazial:

- se creează situații de învățare practice prin care se simulează experiența vie, a relațiilor care se vor stabili la locul de muncă, dar și în spațiul public;

- școala realizează astfel dezideratul lui J. Dewey de a reprezenta, în mic, societatea cea mare;

- la nivelul înțelegerii, învățarea devine mai sistematică, mai creativă, mai profundă și, totodată, mai aplicată pe diferite niveluri/ moduri de a construi sens;

- oferă un cadru critic de interpretare a sensului, de corelare și transfer în contexte socio-culturale de la cele mai apropiate până la cele mai îndepărtate de obiectul de studiu/ disciplina primară/ textul de bază;

- în planul filosofiei practice, oferă un spațiu dialogic în care interacționează om și disciplina de studiu, om și instituție, om și om, un spațiu de „academie platoniciană” ca loc de reflecție și acțiune;

- multiplică înțelepciunea prin transferul acesteia în practica (re)construcției de sine prin construcția de sens(uri) și așază sensul transformat să lucreze spre partea formativă, a valorilor și a atitudinilor: empatie, responsabilitate, asumare, credibilitate, disponibilitate colaborativă, promptitudine, rigoare, flexibilitate, cumpătare, reflexivitatea, libertate, creativitate.

În vederea căutării, a selectării, a ordonării și apoi a prelucrării materialelor media/ prin diverse media se fac programe de formare continuă în statele din mediul anglo-saxon (Canada, SUA, Anglia,

Australia, Noua Zeelandă)¹, dar și în diverse alte zone ale extremului Orient precum Singapore și China, de exemplu. Am încercat mai jos să conturăm posibile coordonate de formare continuă în vederea folosirii mijloacelor media/ a prelucrării diverse media, dar și în vederea creării de resurse educaționale deschise/ RED prin diverse media atât pentru învățători/ profesori pentru ciclul primar, cât și pentru cei de la ciclul gimnazial².

Cum promiteam și la sfârșitul primului studiu publicat în paginile anterioare, vom insista pe valoarea practică/ pragmatică a literației multimodale media/ LMM în acest al doilea studiu, prin două aplicații care se pot adapta foarte bine atât la ciclul primar (clasele a III-a – a IV-a), cât și la ciclul gimnazial. Tema / subtema o constituie *valorile* și atitudinile, iar subiectul acestora: „**Textul narativ/ fabula/ texte multimodale: Greierele și furnica**”, respectiv „**România și Uniunea Europeană. O experiență interdisciplinară multimodală (2016). De la manualul de Educație civică - cls. a IV-a la manualul de Limba și literatura română, clasa a VI-a/ 2018**”.

Alegerile și diferențele se vor face în clasă, în funcție de nivelul clasei și de posibilitățile (re)creative ale profesorului/ elevilor, de nivelul de operare cu limbajul abstract/ concret, de alegerea unității de învățare/ a subunității specifice valorilor și atitudinilor, în funcție și de obișnuințele cadrului didactic de a scoate elevii din zona de confort în vederea provocării acestora pentru a atinge nivelul maximei dezvoltări (Vîgotski), precum și în funcție de pretențiile de creativitate și dezvoltare personală ale fiecărui cadru didactic/ elev.

2.1. Textul narativ/ fabula/ texte multimodale: Greierele și furnica

Tabelul intertextual din Anexa 1 pune la dispoziție textele cu ajutorul cărora se vor realiza aceste activități pentru care este nevoie,

¹http://vassarliteracy.pbworks.com/f/Pedagogy+of+Multiliteracies_New+London+Group.pdf, accesat 13.11.2018, h. 20.50

² <https://creatingmultimodaltexts.com>, by Annemarie O'Brien, 2018, accesat 18.11.2018, h. 15.33

v. și 3. *Crearea de texte multimodale. Un exemplu de bune practici*, în SZEKELY E. Monica, studiul Literația multimodală media și competențele transversale. Textul multimodal în noul curriculum de Limba și literatura română pentru gimnaziu publicat în „Journal of Humanistic and Social Studies”, Faculty of Humanities and Social Sciences of “Aurel Vlaicu” University, Arad, Romania, Volume IX, No. 2 (18)/ 2018, Aurel Vlaicu University Press, ISSN 2067-6557, ISSN-L 2247-2371, p. 95–138; <http://www.jhss.ro/downloads/18/Cuprins%20Vol.%209%20no.%202.pdf> http://www.jhss.ro/downloads/18/vol_9_2_2018.pdf

cantitativ, de un spațiu mai larg afectat în mai multe ore, la mai toate disciplinele, în manieră integrată, dar și independentă, tocmai pentru că pornind de la diferite tipuri de texte ca suporturi generatoare de discuții, să se poată crea contexte problematice cât mai largi, în care să poată fi incluse metode conversaționale complexe (brainstorming, problematizarea, discuția rețea, descoperirea, dezbateră etc.), dar și metode mizând pe munca în echipă, prin cooperare, meditație și reflecție.

La ciclul primar se poate porni de la textul epic/ fabula în proză Călin Gruia, *Noi, albinele / completat prin* Texte multimodale (cântec însoțit de desen de animație) <https://www.google.ro/search?q=greierele+si+furnica+cantec&oq=Greierele+%3Bi+furnica&aqs=chrome.5.69i57j0l5.8859j0j8&sourceid=chrome&ie=UTF-8>) sau https://www.youtube.com/watch?v=3prQPJd5ILE_și <https://www.youtube.com/watch?v=GCKZAicbXTg>, până la textul complex din punct de vedere interpretativ al Adei Milea (https://www.youtube.com/watch?v=pk_twogW8S8), cu care se va insista la clasele a VII-a și a VIII-a.

Treptat, se poate ajunge cu (re)lectura la Alecu Donici și Jean de La Fontaine (în limba franceză) și/ sau un text din spațiul anglo-saxon în limba engleză pentru discuții privind valoarea interculturală a situațiilor de viață prezentate, dar și universalitatea lor. Apropiindu-ne de la contexte mai îndepărtate în timp chiar până astăzi, terminând cu gluma/ poanta/ textul contemporan, textele sunt valoroase tocmai prin forța de a resuscita dezbateră cu privire la lectura destul de „comunistă” a fabulei mergând pe dihotomia lene vs. hărnicie, mai ales astăzi, când:

1. arta, creativitatea unor oameni cu real talent este răsplătită prin câștiguri imense în urma unor concerte naționale și internaționale, CD-uri și DVD-uri din care își pot asigura existența cotidiană și nu numai, chiar mai multe generații;

2. există comunități/ țări unde cei mici/ slabi, precum copiii, săracii sunt exploatați pentru sume derizorii de bani și/ sau alte produse ne semnificative în raport cu drepturile copilului: de a se juca și de a învăța (desigur, aici nu e cazul, și greierele, ca și furnica face parte din categoria insectelor, însă furnica trăiește în mușuroaie, o structură sinarhică, nu ierarhică, la fel ca roiul de albine, luate adesea drept model pentru o societate ideală, cu structuri în rețea, unde spiritul de matcă este cel care face diferența).

Sugerăm, mai jos, o posibilă variantă de integrare și combinare a disciplinelor/ a competențelor specifice, dar și de derivare a obiectivelor operaționale, desigur, acestea putând fi modificate/ adaptate după nevoi, așa cum am mai precizat și anterior:

Interdisciplinaritate/ abordare integrată	
Ciclul primar/ clasa I	Ciclul gimnazial¹/ clasa a V-a
<p>Competențe generale, sociale și civice: conform cu profilul de formare al absolventului la finalul ciclului primar, construit pe baza descriptivului nivelului elementar de deținere a competențelor cheie (OMEN 337/2013 și programele școlare aprobate prin OMEN nr. 5003/2014; OMEN nr. 5001/2014; OMEN nr. 5004/2014)</p>	<p>Programele școlare pentru clasa a V-a, cuprinse în Anexa 2 a OMEN nr. 3393/28.02.2017 se aplică în sistemul de învățământ începând cu anul școlar 2017-2018.</p> <p>Unitatea de învățare tematică: Eu și universul meu familiar (cls. a V-a)/ Eu și lumea din jurul meu (cls. a VI-a)/ Orizonturile lumii și ale cunoașterii (cls. a VII-a)/ Reflecții asupra lumii (cls. a VIII-a)</p> <p>Subtema obligatorie: Valorile mele (cls. a V-a); Valorile mele, valorile celorlalți (cls. a VI-a); Valori și atitudini în diverse culturi (cls. a VII-a); Simț civic, responsabilitate, etică (cls. a VIII-a)</p> <p>Tema valorilor și în cadrul Elementelor de interculturalitate (Valori promovate în literatura și / sau cultura română/ maternă/ universală)</p>
<p>Comunicare în limba română</p> <p>1.1. Identificarea semnificației dintr-un mesaj scurt pe teme familiare rostit clar și rar</p> <p>2.2. Transmiterea unor informații referitoare la sine și la universul apropiat prin mesaje scurte</p> <p>3.2. Identificarea semnificației unei / unor imagini care prezintă întâmplări, fenomene, evenimente familiare</p> <p>4.1. Recunoașterea unor cuvinte uzuale scrise cu litere mari și</p>	<p>Limba și literatura română²</p> <p>1.1. Identificarea temei, a unor informații esențiale și de detaliu, a intențiilor de comunicare explicite și/sau a comportamentelor care exprimă emoții din texte narative, monologate sau dialogate</p> <p>2.2. Identificarea temei și a ideilor principale și secundare din texte diverse (continue/ discontinue/ multimodale)</p> <p>3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unui text simplu, pe o temă familiară, cu integrarea unor imagini, desene, scheme</p> <p>4.1. Utilizarea achizițiilor sintactice și morfologice de bază ale limbii române</p>

¹ v. ANEXA 1, Tabel reprezentând grupaj (posibil) de selecție pentru texte diverse pe tema/ subtema **Valorile mele**

² <http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/2017-progr/01-Limba%20si%20literatura%20%20romana%20materna.pdf>

<p>mici de tipar.</p>	<p>standard pentru înțelegerea și exprimarea corectă a intențiilor comunicative</p>
<p>Dezvoltare personală 1. manifestarea interesului pentru autocunoaștere și a atitudinii pozitive față de sine și față de ceilalți 1.1. identificarea unor trăsături personale elementare 2. Exprimarea adecvată a emoțiilor în interacțiunea cu copii și adulți cunoscuți 2.1. Recunoașterea emoțiilor de bază în situații simple, familiare 2.3 Explorarea caracteristicilor și obiectelor preferate și a interacțiunii simple cu acestea.</p>	<p>Educație socială/ cls. a V-a – a VIII-a Gândire critică și drepturile copilului, cls a V-a 2.1. Formularea unor probleme care vizează drepturile copilului, ca punct de plecare în rezolvarea lor 1.3. Raportarea critică la opiniile, explicațiile și argumentele formulate de alte persoane în contextul unor dezbateri privind asigurarea și promovarea drepturilor copilului - observarea unor asemănări și deosebiri între explicațiile și argumentele formulate 3.2. Participarea la decizii de grup privind implicarea în promovarea și apărarea propriilor drepturi compararea unor mesaje cuprinse în texte (orale și scrise), programe de televiziune, pagini web, filme, publicitate, muzică, în care sunt promovate drepturile copilului/în care sunt încălcate unele drepturi</p>
<p>Muzică și mișcare: 2.2. Redarea cântecelor însoțite de mișcarea sugerată de text. 3.4. Mișcarea liberă pe muzica audiată</p>	<p>Istorie, clasa a V-a 1.2. Identificarea diferențelor temporale dintre evenimente și procese istorice 2.3.Stabilirea de asemănări și deosebiri referitoare la evenimente/procese istorice, pe baza unor surse diferite</p>
<p>Arte vizuale și activități practice 2.3. Realizarea de aplicații/compoziții / obiecte / construcții simple, pe baza interesului direct.</p>	<p>Educație interculturală, clas. a VI-a 1.3. Analizarea unor situații în acord/dezacord cu valorile și principiile societății interculturale 2.3. Rezolvarea în perechi/echipă a unor sarcini de lucru referitoare la viața într-o societate interculturală 3.1.Participarea la rezolvarea problemelor comunității, manifestând empatie culturală în relațiile cu persoane aparținând unor culturi diferite</p>

Tabel nr. 1. Abordare integrată: ciclul primar vs. ciclul gimnazial

Obiective operaționale pe care le putem deriva din competențele specifice de mai sus coroborate:

O 1: Să asculte cu atenție cântecul și apoi lectura-model a fabulei *Noi, albinele* de Călin Gruia vs. poanta Desene animate/ cântece etc. (v. Anexa 1, Tabel intertextual) , respectiv *Greierele și furnica*, de Alecu Donici și/ sau Jean de La Fontaine vs. Text contemporan/ Gluma/ identificând 1-3 personaje principale din 1-3 texte numindu-le în ordinea cronologică a apariției în desfășurarea acțiunii (trântorul, fluturile, albina bătrână), găsind 1-3 trăsături comune cu personajul greierele din cântecul interpretat de ei, cântec audiat cu 3 mai zile mai devreme direct de pe youtube

<https://www.google.ro/search?q=greierele+si+furnica+cantec&oq=Greierele+%3Bi+furnica&aqs=chrome.5.69i57j0l5.8859j0j8&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

<https://www.youtube.com/watch?v=3prQPJd5ILE>

O 2: să recunoască pe baza imaginilor din banda desenată/ desenele animate 1-4 personaje din *Noi, albinele* de Călin Gruia / vs. *Greierele și furnica*, de La Fontaine vs. Grigore Alexandrescu atribuindu-le 1-3 trăsături completate prin cuvinte, gesturi și mimică din textul-fabulă, asociind personajele necuvântătoare cu diverse alte tipuri umane (omul trândav/ leneșul; bunica înțeleaptă; naturalul/ frumosul din natură/ artistul), pe baza unei conversații de verificare a povestirii, combinată cu cea euristică;

O 3: Să identifice prin 1-3 trăsături opuse atitudinile diferite/ contrare ale personajele principale cu privire la legătura dintre muncă și hrană (acceptare/ conflictualitate), folosind cuvinte cu sensuri identice și sensuri diferite/ opuse în funcție de contexte literare și de viață diferite, comparând fragmente diferite de texte orale de la origine (Jean de La Fontaine) până la varianta modernă, care privește experiența cotidiană a elevilor, corelând-o cu date biografice ale unor artiști preferați de ei, asociind emoticoane elementelor verbale („bunicuța” calmă/ blândă/ înțeleghătoare/ răbdătoare vs. supărat/ iritat/ furios) combinate cu cele nonverbale (mimică) și cele paraverbale (intonație, tonul agresiv, ridicat și ritmul agitat/ neliniștit/ alert în vorbire) ajutându-se și de audiția materialului Ada Milea, *Greierele și furnica*, după La Fontaine;

O 4: să continue textul interpretând un joc de 3 roluri din procesul trântorului (apărător/ artistul, acuzator/ viespe, judecător/ albina cea vârstnică) asociind minim 10 replici cu învățăturile prețioase ale textului în corelație și cu 1-3 proverbe (Ce semeni, aceea culegi/ mănânci; ...)/ folosindu-se de cuvinte, gesturi și mimică diferită pentru fiecare rol/ atitudine/ stare/ emoție (tehnica jurnalistului cameleon) și trimițând la **elemente autobiografice** conforme propriului univers afectiv.

Metode: învățarea prin descoperire, discuția-rețea (minidezbaterea), jocul de rol (pregătirea lui) iar Forme de organizare: frontală, individuală, pe echipe.

Materiale și mijloace didactice: tabla, laptop, flipchart, fișe de lucru, imagini, personaje din polistiren, cutia de cuvinte, cartonașe, plicuri cu sarcini de lucru

Strategia didactică mizează pe o didactică a comunicării, prin echilibrarea rolurilor de comunicator și facilitator al comunicării pe care cadrul didactic¹ ar trebui să și le asume în mod echilibrat într-o proiectare interactivă, dinamică și coerentă pentru care propunem o variantă mai jos:

Cadrul didactic comunicator	Cadrul didactic facilitator al comunicării/ Comunică elevii
<p>Activitatea debutează <i>cu o învioreare de 5 minute</i> pe muzică de relaxare, pian și flaut https://www.youtube.com/watch?v=5YrtkVHUawI . Se vor face <i>exerciții de mișcare:</i></p> <p><i>Cum vă simțiți astăzi?</i></p> <p>Înainte de a începe ora recapitulăm literele învățate prin extragerea din <i>Cufărul cu cuvinte fermecate</i> a cinci cuvinte formate din literele învățate. Astfel, cinci elevi vor extrage și vor citi cuvintele găsite.</p> <p>Le precizez elevilor faptul că vom lucra la CLR, DP, MM, AVAP vom cânta, ne vom mișca, ne vom distra. Sunteți pregătiți să începem?</p> <p>Realizez trecerea la lecția integrată cu disciplina de bază Comunicare în Limba Română –cântec https://www.google.ro/search?q=greierele+si+furnica+cantec&oq=Greierele+%3Bi+furnica&aqs=chrome.5.69i57j0l5.8859j0j8&sourceid=chrome&ie=UTF-8 https://www.youtube.com/watch?v=</p>	<p>Elevii execută comenzile și realizează corect exercițiile pentru înviorearea de dimineață.</p> <p>-Astăzi ne simțim foarte bine!</p> <p>-Da!</p> <p>- Cred că este indolent</p>

¹ pentru verificarea aplicabilității metodelor/ strategiei am colaborat cu fosta mea studentă, învățătoarea Alexandra Mădălina Marian de la Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu” din Târgu-Mureș

<p><u>3prOPJd5ILE</u> și propun concentrarea atenției asupra găsirii a 1-3 cuvinte care arată cum este personajul principal. După terminarea audiției întreb elevii despre ce cred că este vorba în această poezie – cântec. - Cine este personajul principal despre care am cântat? - Ce face acesta/ aceasta? - Cum este el/ ea? - Ce simțiți pentru el/ ea?</p> <p>E bine să fie așa?</p> <p>Am o surpriză pentru voi! Dragi copii, în cele ce urmează am să vă citesc o poveste foarte interesantă care este în legătură cu poezia - cântec pe care am audiat-o. Doar că trebuie să vă ciuliți urechile, să deschideți ochii și să fiți foarte atenți, să vă mențineți o poziție corectă în bănci, toate acestea vă ajută să vă păstrați atenția concentrată pe ceea ce citesc.</p> <p>Va trebui să identificați 1-4 personaje principale și numele lor în ordinea cronologică a apariției în desfășurarea acțiunii, asociindu-le cu un tip de oameni dându-le nume/ porecle (La sfârșit doresc să văd cine a înțeles cel mai bine povestea și cine îmi răspunde corect la întrebări! Sunteți pregătiți? Pot începe?</p> <p>În timp ce citesc voi introduce în scenă cele patru insecte (construite din polistiren – vezi imaginea) în ordinea în care apar în poveste. Pe parcursul lecturii mă opresc când întâlnim cuvinte necunoscute pentru a le explica în contextul poveștii (v. Anexa 1, Tabel intertextual/ subliniate)</p>	<p>(leneș), iar albina este insolentă (nepăsătoare, cinică), el visător, ea pragmatică/ practică, el îngrijorat, înfometat, neliniștit, neputincios vs. ea liniștită, calmă, fără probleme - dar și el haios, stărnind compasiune vs. ea prea serioasă, gravă, conflictuală</p> <p>Greierele/ Furnica/ Greierele și furnica/ amândoi</p> <table border="1" data-bbox="818 699 1175 919"> <thead> <tr> <th>Da/ Bine</th> <th>Neutru/ Indeciși</th> <th>NU/ Rău</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Milă, compasiune, empatie, toleranță, acceptare</td> <td>indiferență/ nepăsare nu știu</td> <td>Furie/ Supărare /</td> </tr> </tbody> </table> <p>Copiii sunt pregătiți pentru poveste.</p> <p>trântorul – Copilul (copilărie) și /sau Leneșul/ Furiosul/ Nervosul/ Încruntatul (maturitate)</p>	Da/ Bine	Neutru/ Indeciși	NU/ Rău	Milă, compasiune, empatie, toleranță, acceptare	indiferență/ nepăsare nu știu	Furie/ Supărare /
Da/ Bine	Neutru/ Indeciși	NU/ Rău					
Milă, compasiune, empatie, toleranță, acceptare	indiferență/ nepăsare nu știu	Furie/ Supărare /					

<p>După terminarea lecturii (vezi anexa 3/ tabel intertextual adresez următoarele întrebări și repovestim textul pe baza imaginilor din manual: -Câte insecte ați reținut ? -Unde a plecat trântorul?</p> <p>v. manualul</p> <p>În cele ce urmează elevii vor avea de rezolvat patru cerințe / probe date de personajele prezente în fața lor. Pe spatele fiecărui personaj – machetă este așezat cât de un plic roșu. În ordinea cronologică a intrării lor în scenă vor fi plasate și plicurile.</p> <p>Cerința 1 a trântorului: Cerința 1 a fluturului: Cerința 1 a albinei vârstnice: Cerința 2 a trântorului: Cerința 2 a fluturului: Cerința 2 a albinei vârstnice:</p> <p>Mai avem o ultimă sarcină... Cea de excelență +++ Cine credeți că este în măsură să o adreseze? De la cine ați vrea să luați lecții? Să învățați ceva important? Cerința a 3 a albinei vârstnice: ea își va introduce prezenta o prietenă/ surată... Imaginează-ți că ești o furnică sau o albină. Povestește colegilor cum îți petreci o zi din timpul verii. Cum vi se pare? Ce vreți să fiți? Toată lumea albina? De ce vă e teamă de furnică? Hai să vă ajut eu să vedem de ce sunt surate/ rude/ înrudite/ de ce seamănă albina și furnica? Interpretez poezia... Recită poezia <i>Gospodina</i>, de Otilia Cazimir.</p>	<p>fluturile – Frumosul/ Naturalul/ Artistul/ Omul liber; viespea – Ocrotitorul/ Luptătorul/ Eroul albina vârstnică / Bătrânică/ Bunicuța/ Înteleapta</p> <p>Elevii sunt atenți la explicațiile cuvintelor necunoscute.</p> <table border="1" data-bbox="820 714 1166 955"> <thead> <tr> <th>Fluturile</th> <th>Albina vârstnică</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>vreau să fiu liber, să mă joc</td> <td>să știu cât mai multe, să fiu răbdătoare, politicoasă, înțelegătoare etc.</td> </tr> </tbody> </table> <p>Furnica.../ Dar și Albina vârstnică/ Înteleapta Pentru că se aseamănă/ se adună/ amândouă sunt harnice/ politicoase/ grijulii față de stup/ mușuroi...gospodine</p>	Fluturile	Albina vârstnică	vreau să fiu liber, să mă joc	să știu cât mai multe, să fiu răbdătoare, politicoasă, înțelegătoare etc.
Fluturile	Albina vârstnică				
vreau să fiu liber, să mă joc	să știu cât mai multe, să fiu răbdătoare, politicoasă, înțelegătoare etc.				

<p>Descoperiți cine este....furnica... Ce relație poate fi între ele? Cu cine seamănă ele din viața noastră, de zi cu zi?</p> <p>Apreciez sarcinile corect rezolvate, apreciez răspunsurile fiecăruia, drept urmare, le spun să-și deschidă auxiliarul de Comunicare în Limba Română la pagina 36 și să conceapă un joc de rol/ proces pe 3 roluri (apărătorul/ judecătorul/ trântorul) după audierea unui joc de rol/ a unei dramatizări care integrează toate rolurile în interpretarea actriței Ada Milea, Teatrul Național Tg. Mureș. Se cere celor trei 3 echipe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. să identifice replici/ mimică/ gesturi ale greierului 2. să identifice replici/ mimică/ gesturi ale albinei 3. să identifice replici/ mimică/ gesturi ale judecătorului/ trântor <p>https://www.youtube.com/watch?v=pk_twogW8S8</p> <p>Se asociază trăsăturilor găsite și elemente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paraverbale (intonajie gravă- neutră - ironică, ritm și flux al vorbirii: alert, rapid vs. lent, calm) - nonverbale (privire –ochii - mimica- expresia feței) <p>După aceste modele, se solicită pregătirea unui joc de rol în echipe de 4 elevi pentru săptămâna viitoare (un rol de scenarist/ regizor în plus față de acestea 3).</p>	<p>una poate fi Mama mai tânără/ furnica/ iar Albina vârstnică - bunica</p>																					
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Greierile</th> <th>Judecătorul/ muzicianul interpret/ trântor/ elevul</th> <th>Albina</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>amabil/ spășit/ reținut „surioară...”, „am...”</td> <td>afabil/ condescent/ înțelegător „Aăă...” schimbarea tonalității, a mimicii feței mai caldă</td> <td>rece, agresivă „n-am”, „n-am”, „n-am”</td> </tr> <tr> <td>neputincios , rugător „am...”, „am ...” „Dă-mi și mie...” „Pân la primăvară”</td> <td>înțelept / știe/ înțelege că toți am trecut cel puțin o dată/ un an prin asemenea situație</td> <td>nepăsătoare „N-am...”, „Toată lumea știe...”</td> </tr> <tr> <td>enervat, nervos „Nu mă evervă”, „Nu mă enerva... că sunt nervos” „Am cântat”</td> <td></td> <td>furioasă: „Astă vară ce-ai făcut” repetat de 3 ori „Acuma joacă...”</td> </tr> <tr> <td>recalcitrant / pune condiții „Îmi dai ori...”</td> <td></td> <td>nepăsătoare „Aăăă...” (limbaj nonverbal expresiv)</td> </tr> <tr> <td>obosit, resemnat „Agățând vioara-n grindă”</td> <td></td> <td>cinică, indiferentă</td> </tr> <tr> <td>agresiv, răzbună-tor „Înșfăcă</td> <td>„Tăcere... Amândoi stăteau ca</td> <td>redușă la tăcere, agresată,</td> </tr> </tbody> </table>	Greierile	Judecătorul/ muzicianul interpret/ trântor/ elevul	Albina	amabil/ spășit/ reținut „surioară...”, „am...”	afabil/ condescent/ înțelegător „Aăă...” schimbarea tonalității, a mimicii feței mai caldă	rece, agresivă „n-am”, „n-am”, „n-am”	neputincios , rugător „am...”, „am ...” „Dă-mi și mie...” „Pân la primăvară”	înțelept / știe/ înțelege că toți am trecut cel puțin o dată/ un an prin asemenea situație	nepăsătoare „N-am...”, „Toată lumea știe...”	enervat, nervos „Nu mă evervă”, „Nu mă enerva... că sunt nervos” „Am cântat”		furioasă: „Astă vară ce-ai făcut” repetat de 3 ori „Acuma joacă...”	recalcitrant / pune condiții „Îmi dai ori...”		nepăsătoare „Aăăă...” (limbaj nonverbal expresiv)	obosit, resemnat „Agățând vioara-n grindă”		cinică, indiferentă	agresiv, răzbună-tor „Înșfăcă	„Tăcere... Amândoi stăteau ca	redușă la tăcere, agresată,
	Greierile	Judecătorul/ muzicianul interpret/ trântor/ elevul	Albina																			
	amabil/ spășit/ reținut „surioară...”, „am...”	afabil/ condescent/ înțelegător „Aăă...” schimbarea tonalității, a mimicii feței mai caldă	rece, agresivă „n-am”, „n-am”, „n-am”																			
	neputincios , rugător „am...”, „am ...” „Dă-mi și mie...” „Pân la primăvară”	înțelept / știe/ înțelege că toți am trecut cel puțin o dată/ un an prin asemenea situație	nepăsătoare „N-am...”, „Toată lumea știe...”																			
	enervat, nervos „Nu mă evervă”, „Nu mă enerva... că sunt nervos” „Am cântat”		furioasă: „Astă vară ce-ai făcut” repetat de 3 ori „Acuma joacă...”																			
	recalcitrant / pune condiții „Îmi dai ori...”		nepăsătoare „Aăăă...” (limbaj nonverbal expresiv)																			
	obosit, resemnat „Agățând vioara-n grindă”		cinică, indiferentă																			
agresiv, răzbună-tor „Înșfăcă	„Tăcere... Amândoi stăteau ca	redușă la tăcere, agresată,																				

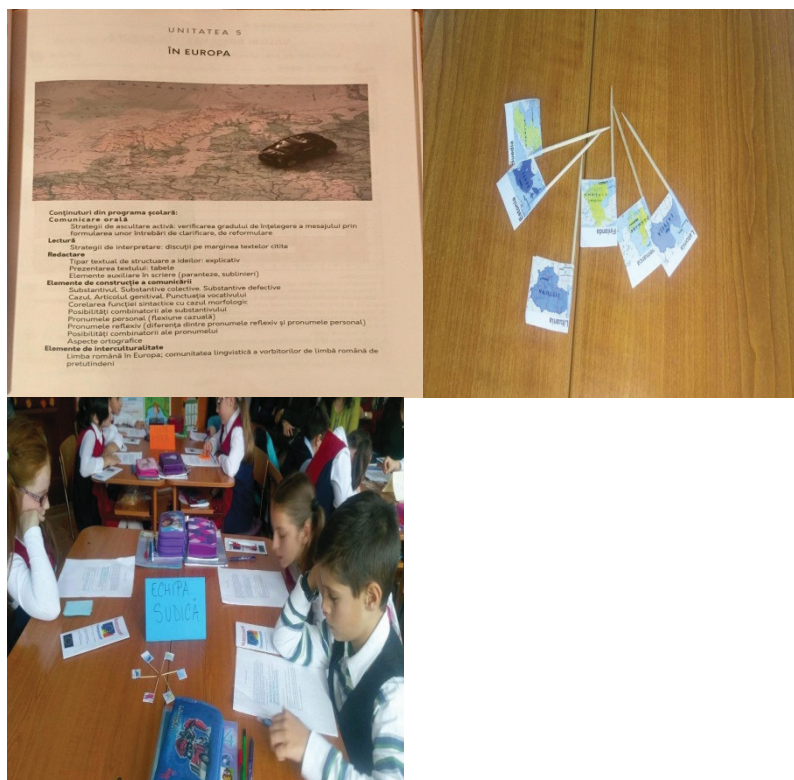
	furnica”	muți...”	bătută
	bunăvo- ință agresivă „Ei, acuma mă-m- prumuți?...”		înțelegătoa- re, calm/ amabi- litate forțată „Cu plăcere...”

2.2. „România și Uniunea Europeană. O experiență interdisciplinară multimodală (2016). De la manualul de Educație civică - cls. a IV-a la manualul de Limba și literatura română, clasa a VI-a/ 2018”.

Oricât ar fi de fastidios și redundant, este însă necesar să afirmăm că în diversele noastre ipostaze, prin diversele noastre roluri și funcții, pe diverse niveluri și în diverse proporții, fiecare dintre noi suntem implicați în problematica de mai sus, avem opinii, dezbatem, ne informăm și asistăm mai mult sau mai puțin la „Brexit” ori alte dezbateri. Fie că am fi dascăli și/ sau psihologi, funcționari publici sau reprezentanți ai mass-media, fie că am fi asistenți sociali ori medici, globalizarea întâmpină mereu un crez personal, construit pe valori perene precum cultul strămoșilor și respectul proprietății. Totuși, de-a lungul demersului nostru, vom argumenta convingerea că „singurele bunuri de care nu putem fi deposedați sunt cele interioare”, completat de un altul: „A deține sau nu astfel de *bunuri interioare* e o chestiune mai curând de pedagogie decât de politică.”

Pentru pregătirea activității de două ore (100 de minute) s-au folosit pe lângă manuale:

- texte multimodale - nonliterare și literare, iconi și simboluri/
https://europa.eu/kids-corner/index_ro.htm
- hărți interactive, jocuri educative, steaguri confecționate, după modelul celor de mai jos;
https://europa.eu/kids-corner/memorygame/index_ro.htm#/choose_level.

Proiectul didactic descrie detaliat integrarea acestora în activitatea clasei a IV-a de la Școala Gimnazială „Serafim Duicu”, activitate desfășurată în data de 10 noiembrie 2016 în cadrul unei activități de formare continuă sub forma unui cerc pedagogic al învățătoarelor din Târgu-Mureș.

 <p>Austria</p> <p>Stat membru UE de la: 1 ianuarie 1995/ Capitala: Viena/ Suprafața: 83 879 km²/ Populația: 8 576 261 (2015)/ Moneda: Euro. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 1999</p>	 <p>Germania</p> <p>Stat membru UE de la: 1 ianuarie 1958/ Capitala: Berlin/ Suprafața: 357 376 km²/ Populația: 81 197 537 (2015) / Moneda: Euro. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 1999</p>
--	---

Au fost selectate/ citite/ înțelese texte nonliterare din tabelul de mai jos (Anexa 1 și Anexa 2):

<p>U.E.: despre ce este vorba?</p> <p>U.E. a avut un drum lung de parcurs. În Uniunea Europeană sunt acum 28 de state membre. Din anumite puncte de vedere, U.E. seamănă cu o clasă din școala ta. Ca în orice comunitate unită, cei puternici îi ajută pe cei slabi. Și, așa cum într-o clasă unor copii le place matematica, iar altora muzica, țările U.E. pot avea interese diferite unele față de celelalte. Pentru a trăi împreună în pace, trebuie să îi acceptăm pe ceilalți așa cum sunt. Fiecare țară se conduce după propriile sale tradiții, propria limbă și cultură. Această abordare este foarte frumos redată în motto-ul U.E.: UNIȚI ÎN DIVERSITATE. În ciuda diversității, țările din U.E. au scopuri comune și doresc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ca toate țările U.E. să prospere și să aibă condiții mai bune de viață, U.E. dispune deja de cel mai mare spațiu economic din lume; - pace și securitate în Europa și în lume; în loc să intre în conflicte armate, mai degrabă se așează la o masă rotundă și rezolvă problemele discutând; - ca toți cetățenii U.E. să se bucure de aceleași drepturi și libertăți fundamentale, să trăiască fără discriminare și să se bucure de șanse egale. <p><i>Cinci lucruri interesante de reținut</i></p>	<p>De ce nu sunt toate țările europene în U.E.?</p> <p>Să luăm pe rând statele de pe continentul european care nu au aderat (încă) la Uniune:</p> <p>Elveția. Are prea mulți bani ca să fie în UE; sistemul lor bancar se bazează pe păstrarea confidențialității clienților, astfel că foarte mulți europeni cu afaceri mai puțin curate își țin banii acolo. Dacă ar adera la UE, ar fi forțată să adopte regulamentele comune pentru bănci, pierzând astfel multe conturi. Fiind membră în spațiul economic european, are multe din avantajele statelor membre UE; doar o situație economică foarte proastă (greu de imaginat) și presiuni mari ale Bruxelles-ului pe latura financiară ar putea determina aderarea.</p> <p>Norvegia. Are prea mult petrol ca să fie în UE; preferă să beneficieze singură de avantajele, având un surplus bugetar și rezerve enorme. În plus, nu-i convine politica comună a UE în privința pescuitului. Poate după terminarea petrolului va fi mai ușor de convins, deocamdată se bucură ca și Elveția de toate avantajele spațiului comun european.</p> <p>Islanda. Tara era mai apropiată de Statele Unite decât de Uniunea Europeană, având relații bune de afaceri cu americanii. După ce i-a lovit criza financiară au cerut de urgență ajutor de la Bruxelles, după care au făcut cerere de aderare. Probabil vor fi primiți în scurt timp, având în vedere populația mică și nivelul mare de dezvoltare și apropierea de standardele europene.</p> <p>Turcia. Un stat dificil care dorește de câteva decenii să intre în UE; după terminarea perioadei loviturilor de stat succesive, are acum o oarecare stabilitate politică și economică, dar are mari probleme cu comunitatea kurdă, cu respectarea drepturilor fundamentale ale omului și cu interferența islamismului în politica statului.</p>
---	--

<p>- În Uniunea Europeană există 28 de state membre, din care 19 folosesc euro ca monedă națională.</p> <p>- Monedele euro au o față comună, iar cealaltă poartă o emblemă națională a țării care a emis moneda.</p> <p>- UE își sărbătorește ziua de naștere la 9 mai. La data respectivă, în 1950, ministrul francez de externe, Robert Schuman, a propus ideile care fac din UE ceea ce e astăzi.</p> <p>- Piața unică înseamnă că oamenii, produsele și serviciile pot circula liber între țările UE.</p> <p>- Uniunea are o Cartă a drepturilor fundamentale.</p> <p>Sursa: http://europa.eu/kids-corner/index_ro.html</p>	<p>Deși este candidat oficial, vor mai trece 10-20 de ani până la aderare.</p> <p>Croatia. Candidat premiant la aderare, va fi probabil prima țară primită în viitorul apropiat. A reușit să adopte toată legislația necesară și și-a reglementat situația granițelor cu vecinii.</p> <p>Monaco, San Marino, Lichenstein, Andorra, Vatican. State prea mici pentru a fi membre în UE; sunt “de facto” în uniune, dar nu au o reprezentare politică în structurile sale.</p> <p>Israel. Având toți vecinii Orientul mijlociu împotriva sa, Israelul se simte mai apropiat de Europa decât de Asia. Având însă relații speciale cu americanii și conflicte cu statele arabe, este greu de crezut că va fi primit prea curând în clubul european.</p> <p>Sursa: http://www.avarvarei.ro/de-ce-nu-sunt-toate-tarile-europene-in-ue</p>
--	---

La aceste texte nonliterare (hărți online, steaguri, simboluri etc.) li se adaugă textul literar/ de graniță/ autobiografic al lui Ioan Slavici, *Lumea prin care am trecut*:

Ioan SLAVICI, *Lumea prin care am trecut* (Anexa 3):

Cap. Copilărint laolaltă cu ceilalți

Așa au venit lucrurile că eu mă simțeam pe o mare întindere pretutindeni acasă./.../ Pretutindeni pe unde mă duceam, oamenii mă îmbrățișau cu dragoste, încât minune nu-i dacă m-am pătruns în curând de gândul că lumea e alcătuită din oameni care mă iubesc și pe care am deci să-i iubesc și eu. Abia acum, la zile de bătrânețe, îmi dau seama că această dragoste obștească se mărginea la români. Nu trăiau românii împreună, ci alături cu ceilalți, ce-i drept în bună pace, dar nu împreună. Nu tot așa și eu, deși mama stăruia cu multă hotărâre în gândul: cu străinii din același blid să nu mănânci. /.../

După ce soseam însă acasă, ceilalți își căutau de drum și se duceau mai departe, iară eu rămâneam singur în mijlocul acelor care-mi petrecusem mai înainte luminoasele zile.

Cap. Pace și bună înțelegere

“Când întâlnești în calea ta un român - îmi zicea mama - să-i zici: <Bună ziua!>, dar maghiarului să-i zici: <Io napot!>, iar neamțului: <Guten

Tag!>, și treaba fiecăruia dintre dânșii e cum îți dă răspuns. Tu datorია să ți-o faci și față cu cei ce nu și-o fac pe a lor față cu tine.“

Ea mă muștra deci cu multă asprime când afla că strig și eu “Ungur bungur!” și “Neamț cotofleant!”. “Sărăcii de ei - îmi zicea - nu sunt vinovați că n-au avut parte să fie români!”

În gândul lumii, din care dânsa făcea parte, vinovat, chiar greu vinovat era cel ce prin purtările sale /.../ îi făcea pe ai săi fie de rușine, fie mai ales urgisiți.

Acestea și multe altele de felul acestora mama nici nu le-a născocit din capul ei, nici de prin cărți nu le-a scos, ci le-a-nvățat de la lumea în mijlocul căreia a crescut și-și petrecea viața. Așa gândeau și simțeau șirienii și fără îndoială tot ca dânșii toți românii cu mintea limpede.”

Sursa: <http://books.corect.com/ro/books/preview/361/pdf>

Proiect didactic (1)

Arie curriculară/ Modul integrat: / Limbă și comunicare/ Istorie/ Om și societate/ Geografie

Clasa a IV-a A (nivel foarte bun) – clasa a VI-a

Disciplina/ -ele: Educație civică/ Limba și literatura română/ Istorie/ Geografie/

Subiectul: Uniunea Europeană. România printre stelele Uniunii

Europene/ Călătorie printre simbolurile Uniunii Europene

Texte nonliterare / suport principal: UE: despre ce este vorba. Cinci

lucruri interesante de reținut (http://europa.eu/kids-corner/index_ro.htm)

De ce nu sunt toate țările europene în

UE (sursa: <http://www.avarvarei.ro/de-ce-nu-sunt-toate-tarile-europene-in-ue/>)

Țara care nu va intra niciodată în UE (<http://www.capital.ro/tara-care-nu-va-intra-niciodata-in-uniunea-europeana-salariul-mediul-este-de-5000-de-euro-iar.html>)

Texte literare (suporturi auxiliare): Ioan Slavici, *Lumea prin care am trecut (Copilărint laolaltă cu ceilalți; Pace și bună înțelegere:)*

Tipul LECȚIEI: predare-învățare-evaluare de cunoștințe/ sistematizarea cunoștințelor

Competențe generale, sociale și civice: conform cu profilul de formare al absolventului la finalul ciclului primar, construit pe baza descriptivului nivelului elementar de deținere a competențelor cheie (OMEN 337/2013 și programele școlare aprobate prin OMEN nr. 5003/2014; OMEN nr. 5001/2014; OMEN nr. 5004/2014)

Competențe cheie/ transversale (http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/skills-development_ro) cf. Tratatul de la Bologna) Competențe sociale și civice/ Comunicare în limba maternă / Comunicare în limbi străine / Competențe matematice (A) și competențe de bază în științe și tehnologii (B) / Competență digitală / A învăța să înveți / Spirit de inițiativă și antreprenoriat / Sensibilizare și exprimare culturală			
Clasa a IV-a – Modulul „România și U.E.”			
Limba și literatura română	Educație civică	Geografie	Istorie
3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare 2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup 3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit 4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/ dintr-un film/ desen animat / a unei activități/ a unei întâmplări imaginate/trăite	1.2. Identificarea unor elemente relevante pentru apartenența la diferite comunități (locală, națională, europeană) 2.2. Recunoașterea unor comportamente moral-civice din viața cotidiană 3.1. Relaționarea pozitivă cu ceilalți, în rezolvarea unor sarcini simple de lucru	2.2. Aplicarea unor elemente și cunoștințe dobândite la alte discipline (științe ale naturii, istorie, științe sociale) în descrierea și explicarea realității înconjurătoare 3.3. Raportarea corectă a poziției unor elemente pe reprezentările cartografice	1.1. Ordonarea cronologică a unor evenimente din viața familiei, a faptelor prezentate într-o situație de învățare (geneza și evoluția UE) 2.1. Identificarea de surse istorice utilizând o varietate de instrumente, inclusiv tehnologiile de informare și comunicare 2.3. Identificarea, pe baza surselor, a cauzelor, a consecințelor și a elementelor care s-au schimbat sau nu într-o anumită perioadă de timp 4.1. Determinarea semnificației unor evenimente din trecut și din prezent 4.3. Manifestarea unei atitudini deschise în cazul unor situații care presupun comunicarea

Cele șase **obiective operaționale** derivate în urma integrării temei în viziune transdisciplinară:

- Să identifice **1/ 2/ 3 elemente relevante pentru apartenența la diferite comunități** (locală – etnie; națională – cetățenie; europeană / globală – membru al UE/ cetățean al lumii) prin elemente de transfer inter- și transdisciplinar: a da exemple **de simboluri naționale (steag/ imn național), valori, tradiții** folosind harta Europei vs. harta UE, cartonașe și steaguri integrate într-o machetă a UE care mărește harta din manual/ site-ul kids de aprox. 5 ori (raportul manual: machetă este aprox. / simbol matematic 1: 5);

- Să asocieze **valori morale și norme morale** prezente în **comportamente prosociale / pozitive vs. antisociale/** negative pornind de la date ordonate cronologic ce țin de istoria UE/ țării-României/ comunității locale – târgumureșean. -că / familiei- arborele genealogic, originea numelui etc./ istoria personală;

- să desprindă **1/ 2/ 3 avantaje vs. dezavantaje** care să susțină o posibilă **minidezbatere privind tema/ moțiunea/ problema** dacă: „**E mai bine să fii vs/ să nu fii membru într-o echipă** (de lucru/ dans/ sport etc.)/ **comunități locale/ regionale/ UE/ NATO**” folosind acte de vorbire/ limbaj adecvate sarcinii de lucru (fosirea **de sinonime vs/ antonime** pentru a pune în evidență **opoziția avantaje vs/ dezavantaje**, dar și **complementaritatea** lor, integrarea / întrețeserea acestora prin încrucișare într-un întreg, fapt care **să se reflecte în limbajul utilizat** pentru susținerea simplă a unei păreri: **eu cred/ consider/ opinia mea este/ pe de o parte.../ pe de altă parte.../ nu numai..., ci și**);

- să extragă dintr-un text **1/2/3 elemente semnificative pentru a susține o opinie** referitoare la mesajul citit din textul literar al lui Ioan Slavici, *Copilărintă laolaltă cu ceilalți / Pace și bună înțelegere* din volumul *Lumea prin care am trecut*, punând în evidență minim **2 legături între textul literar și textele nonliterare** (tema lecției/ lecțiilor – UE/ „locuri unde mă simt acasă”, **valori morale, norme morale, raporturi cu ceilalți etc.**);

- să formuleze o opinie referitoare la **mesajul povestirii / fragmentului autobiografic** conform propriului univers afectiv, raportându-l la propria experiență de viață în Târgu-Mureș/ județul Mureș cu **caracter multi-/ intercultural**, prin analogie cu viața personajului din text și / sau a altor personaje literare (Iisus/ exilat/ BIBLIA/ N.T./ Parabola fiului rătăcitor/ Parabola semănătorului/ a Bunului Samaritean) precum și din viața reală;

- să construiască o pagină de jurnal de lectură (din alte memorii/ autobiografii ca de ex. Mihai Eminescu, Constantin Brâncuși, Mircea

Eliade etc.) sau autobiografie (reală/ imaginară) de 50-70-90 de cuvinte (scrise în clasă) ca suport pentru tema dezvoltată apoi în 100-150-200 de cuvinte, fără și /sau cu ajutorul unor întrebări, exprimându-și opinia prin sublinierea propriilor gânduri, sentimente și impresii ca suport pentru construirea portofoliului (proiect/ pliant/ ghid) cu tema: „În ce țară europeană aș vrea/ ar fi mai bine să învăț/ să muncesc/ să trăiesc” (care va fi evaluat peste 2 săptămâni, după schema orientativă din tabelul / bibliografia/ linkurile de mai jos) și cu trimiteri la antiexemple (țări din Africa, de exemplu, unde drepturile copiilor nu sunt respectate și aceștia sunt exploatați prematur – vezi Aurul negru din Congo sau cum este susținută industria electronică prin conflicte sângeroase și exploatarea copiilor din Congo/ Africa: <https://www.totb.ro/foto-pretul-lucrurilor-pretioase-de-unde-vin-mineralele-folosite-pentru-electronicele-noastre/>):

**ÎN CE ȚARĂ EUROPEANĂ AȘ VREA SĂ ÎNVĂȚ/ SĂ
MUNCESC / SĂ TRĂIESC**

**METODA MOZAIC: ASPECTE / CRITERII DE SELECȚIE/
Bibliografie**

Grupuri mamă, apoi 5 echipe de lucru, în funcție de criteriile de selecție - nu grupuri simple, ci echipe, coordonate de un lider, fiecare având un secretar / jurnal de activitate și membri având un rol pe care și-l duce cu responsabilitate până la capăt

NR. crt.	Exploratori / descoperiri	Muzicieni/ melodii/ hituri/ videoclipuri	Invenții/ inventatori	Sportivi
	http://www.ziarulevenimentul.ro/stiri/stiinta-si-tehnica/cei-mai-mari-10-exploratori-ai-lumii--15591.html	http://www.mediafax.ro/life-inedit/topul-celor-mai-vizionate-clipuri-pe-youtube-romania-in-2015-video-14913979	http://www.livescience.com/33749-top-10-inventions-changed-world.html	http://ivan.smith.co.uk/?page_id=475
		http://stirileprotv.ro/ilikeit/smart-things/decizie-radicala-luata-de-unul-dintre-cei-mai-		http://ivan.smith.co.uk/wp-content/uploads/201

		mari-muzicienii-ai-lumii-si-a-sters-conturile-de-facebook-twitter-si-youtube.html		1/06/Great est49.jpg
		http://www.therichest.com/top-lists/top-100-richest-musicians/		

Nr. crt.	ACTORI/ REGIZORI/ MOUVIES	TURISM/ IMAGES/ Best Hollidays	Well-helled jobs	Universit ăți / sau la alegere altceva

Concluzii

Aceste **idei oferite ca schimbări ale practicii** pe care programele de formare a cadrelor didactice/ a elevilor le pot lua în considerare în pregătirea cadrelor didactice pentru a integra instrumentele literației multimodale care extind învățarea cursurilor TIC din trecut și **pot demonstra puterea transformatoare a noii literații media în învățare**. Fiind o practică semnificativă cu tehnologiile digitale pe parcursul tuturor programelor de studiu, programele de formare a cadrelor didactice ar fi bine să ofere o modelare autentică a integrării alfabetizării multimodale în cadrul curriculum-ului. Profesorii pot fi împuterniciți să exploreze și să-și modeleze propriile căi de înțelegere între contexte și experiențe conexe. Oferite ca standarde de practică, aceste metodologii infuzate au potențialul de a extinde și de a spori învățarea cadrelor didactice și, de asemenea, a elevilor; de asemenea, pot servi drept cadru pentru instruirea în sălile de clasă ale viitorului.

Cum am sugerat, poate fi util să **proiectați spații colaborative de învățare**, deoarece schimbarea designului spațiului de învățare poate acționa ca un catalizator. Reexaminând peisajul clasei și metodele de instruire, programele de educare a cadrelor didactice pot promova angajamentul și pot oferi oportunități de colaborare în rețea/parteneriate, rolul profesorului deplasându-se de la un lector îndepărtat la un facilitator al învățării: schimbarea rolurilor profesorilor și ale elevilor/ studenților poate permite fiecăruia să facă parte din schimbul de idei și schimbul de cunoștințe să se producă realmente, îmbogățirea având loc reciproc.

Schimbarea focalizării de la „substantivele” educației mereu în schimbare la „verbele” de descoperire îndemnând continuu elevii: să se angajeze și să creeze și să se conecteze și să exploreze în timp real, alegând materialele și metodologiile cu ajutorului telefonului mobil folosit ca PC/ sursă de căutare. Proiectele de interes care prioritizează vocea elevilor/ a studenților, creativitatea și alegerea prezentării – comunicării lor pot să le permită profesorilor să lege teoria de practică în moduri puternice și personalizate.

Este de preferat să încurajați ancheta și investigația lumii solicitându-le elevilor să caute soluții la probleme de importanță globală. Subiecte sensibile cu baze profund disciplinare și interdisciplinare pot oferi elevilor/ studenților posibilitatea de a gândi critic, iar profesorii pot folosi textele multimodale pentru a examina problemele, pentru a aduna informații și pentru a comunica decizii. Prin acest proces de cercetare, elevii/ studenții și cadrele didactice pot folosi tehnologii digitale și se pot deplasa în timp și spațiu, de-a lungul unei continuități a integrării tehnologice, de la trecut la viitor, prin prezentul continuu.

Un alt aspect important considerăm că este să sprijiniți auto-eficacitatea prin reflecție prin dedicarea de timp pentru discuții/ dezbateri poate pune accentul pe gândirea și reflecția metacognitivă. Programele de educare a cadrelor didactice pot promova auto-eficacitatea profesorilor prin încurajarea inovației, inspirând curiozitatea și oferind oportunități sigure de a-și asuma riscuri prin explorarea ideilor. Înțelegând puterile predictive de auto-eficacitate și atitudinile pozitive față de tehnologie, programele creează în mod obișnuit cursuri de integrare tehnologică care modelează utilizarea formatelor multimodale și a experiențelor autentice, practice de învățare.

Programele de formare care integrează literația multimodală media pot lucra pentru a reduce decalajul dintre cunoștințe și instruire în domeniul educației multimodale și al integrării tehnologiilor digitale. Prin infuzarea practicilor inovatoare care acordă prioritate explorării unei lumi din ce în ce mai intertextuale în toate domeniile cursurilor, programele de formare a cadrelor didactice pot pregăti profesorii de gimnaziu pentru a inspira investigații/ cercetări și pentru a transforma învățarea în sălile de cursuri viitoare.

REFERINȚE:

- Bernat, Simona-Elena, *Formator perfecționare*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2010.
Berne, E., Wolstencroft, H., *Visual Approaches to Teaching Writing*, London, Sage/UKLA, 2007.

- Buckingham, David, *Digital Media Literacies: rethinking media education in the age of the Internet*, în „*Research in Comparative and International Education*”, vol. 2, nr. 1, 2007.
- Cerghit, Ioan, *Metode de învățământ*, Iași, Polirom, 2006.
- Ciolan, Lucian, *Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Iași, Polirom, 2008.
- Dewey, John, *Fundamente pentru o știință a educației*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1992.
- Groeben, Norbert, *Psihologia literaturii*, București, Editura Univers, 1978.
- Jewitt, C., Kress, G., *Multimodal literacy*, New York, Peter Lang, 2003.
- Jonnaert, Philippe, Ettayebi, Moussadak, Defise, Rosette, *Curriculum și competențe. Un cadru educațional*, Cluj-Napoca, ASCRED, 2010.
- Halliday, M.A.K., *Language as social semiotic: The social interpretation of language and meaning*, London: Edward Arnold, 1978.
- Kress, G.R., Van Leeuwen, T., *Multimodal Discourse: the Modes and Media of Contemporary Communication*, London, Edward Arnold, 2002.
- Lebrun, Monique, Lacelle, Nathalie, Boutin, Jean-François, *La littératie médiatique multimodale*, Press de l'Université du Québec, 2012.
- Lebrun, Monique, Lacelle, Nathalie, Boutin, Jean-François, *Genèse et essor du concept de littératie médiatique multimodale*, în „*Mémoires du livre /Studies in Book Culture*”, vol. 3, nr. 2, 2012, <http://id.erudit.org/iderudit/1009351ar>.
- Lacelle, Nathalie, Lebrun, Monique, *La littératie médiatique multimodale: réflexions sémiologiques et dispositifs concrets d'application*, forumlecture.ch, nr. 2/2014.
- Medeșan, Luminița, *Argument*, în „*Perspective. Revista de didactica limbii și literaturii române*”, Tema: Textul multimodal, nr. 2(34)/2017, p. 1–2.
- Mills, Kathy A., *Multiliteracies: interrogating competing discourses*, în „*Language and Education*”, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09500780802152762>, vol. 23, nr. 2, 2009, p. 103–113.
- Mindler, Michel, *Didactica funcțională. Obiective, strategii, evaluare. Cognitivismul operant*, Cluj-Napoca, Editura ASCRED, 2011.
- Olăreanu, Costache, *Lectura*, în *Metode și tehnici de muncă intelectuală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1979, p. 123–133.
- Sartori, Giovanni, *Homo videns. Imbecilizarea prin televiziune și post-gândirea*, București, Humanitas, 2005.
- Szekely E. Monica, *Literația multimodală media și competențele transversale. Textul multimodal în noul curriculum de Limba și literatura română pentru gimnaziu* publicat în „*Journal of Humanistic and Social Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences of “Aurel Vlaicu” University, Arad, Romania, Volume IX, No. 2 (18)/ 2018, Aurel Vlaicu University Press, ISSN 2067-6557, ISSN-L 2247-2371, p. 95–138, <http://www.jhss.ro/downloads/18/Cuprins%20Vol.%209%20no.%202.pdf> http://www.jhss.ro/downloads/18/vol_9_2_2018.pdf.*
- Szekely, E. Monica, *Noile programe de limba și literatura română pentru gimnaziu/ The New Curricula of Romanian Language and Literature*, in *Studia*

Universitatis “Petru Maior” Philologia, Nr. 24/2018, p. 65–82 Published by Editura Universității „Petru Maior”, Târgu-Mureș, România, ISSN 1582-9960; <https://old.upm.ro/cercetare/studia%20website/index.html>.

Szekely, E. Monica, *Modelul dezvoltării personale. Cultura emoțiilor și a afectivității în programele școlare/ Model of personal development. Culture of emotions and affectivity in the new curricula*, in Studia Universitatis “Petru Maior” Philologia, Nr. 23/2018, p. 56–78 Published by Editura Universității „Petru Maior”, Târgu-Mureș, România, ISSN 1582-9960,

<https://old.upm.ro/cercetare/studia%20website/index.html>.

Szekely, Eva Monica, *About Literacy and / or Researching on the Creative Meaning of PISA Test*, în „Happiness Through Education”, International Christian Conference „The Power to be different”, edited by Rață Georgeta, Runcan Patricia, București, Editura Didactică și pedagogică, R.A, 2014, p. 171–186

Szekely, Eva Monica, *În anchetă noua programă de gimnaziu*, în „*Perspective. Revistă de didactica limbii și literaturii române*”, nr. 2 (34) 2017, p. 119–141, passim (121–122; 126–127; 129–130; 132; 134; 137).

Walsh, Maureen, *Worlds have collided and modes have merged: classroom evidence of changed literacy practices* *Literacy*, 2009, vol. 42, nr. 2, p. 101–108.

SURSE ONLINE:

<http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/2017-progr/01-Limba%20si%20literatura%20%20romana%20materna.pdf>

<http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/2017-progr/02-Limba%20si%20literatura%20romana%20pentru%20minoritatea%20maghiara.pdf>

pdf

<https://old.upm.ro/cercetare/studia%20website/index.html>

<http://www.jhss.ro/downloads/18/Cuprins%20Vol.%209%20no.%202.pdf>

http://www.jhss.ro/downloads/18/vol_9_2_2018.pdf

<https://multimodalstudies.wordpress.com/what-is-multimodal-literacy/>

<https://literacyworldwide.org/blog%2Fliteracy-daily%2F2015%2F07%2F22%2Ffive-shifts-of-practice-multimodal-literacies-in-instruction>

<https://creatingmultimodaltxts.com/>